

L'ÈXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY II.

BARCELONA 31 DE MARS DE 1879

NÚM. 5.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 2'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts.
—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON. (ahont deuen dirigir-se totas las comunicacions) y en las llibrerias de Verdaguer, Teixidó y Parera, y Felip.

CONFERENCIA

SOBRE L' ART DE LLEGIR EN VEU ALTA.

D. Joseph Ixart doná en 28 del próxim passat febrer, en aquest centre, una notable conferencia sobre l'art de llegir en veu alta. Prenent peu del llibre «L' Art de la lecture» de Mr. Legouvé, que recomaná á tots los oyents, començá posant de manifest l' importancia que ja té lo llegir en públich, avuy que tantas vetlladas literarias y certámens se celebran, en lo cual fundá l' oportunitat de la conferencia.

Entrant ja en materia demostrá teórica y prácticament que lo llegir bé en alta veu es un verdader art. Feu l' elogi de la paraula y explicá com, per medi d' aquesta, prenen vida y relleu, enfront d' un auditori, los pensaments que llegits en veu baixa y en silenci quedan febles y mitj morts.

Examiná après en qué consistia aquest art del cual tan poch s' han preocupat fins ara, (entonació convenient, respiració á temps que ningú nota, pronunciació clara, puntuació justa, armonía entre la versificació y 'l pensament del poeta etc).

Mes fins aquí, afegí el Sr Ixart, sembla que 'l lector no ha fet

mes que servirse del òrgano vocal; donchs no hi ha sols aixó, ha fet més encara: ha interpretat al poeta, es estat poeta per un moment, ha dat hospedatge en son cós al ànima del geni: s' ha inflammat ab los conceptes y sentiments de la poesía y per aquesta sort ha donat tal color y vida á las imatjes y situacions de l' obra que 'l meteix geni, lo meteix autor, l' admira y descubreix en sa producció novas bellesas que no hi coneixia.

Resumida així la part técnica d' aquest art, posá de relleu los defectes principals en que incorren la majoría dels lectors, l' influencia perniciosa de tals defectes, y passá á la práctica aplicació de las reglas del bon llegir fent un detingut anàlisis de las bellesas de fons y forma que contenen «Lo pi de Formentor» y «La Complanta d' En Guillem» pera deduir d' éll com se lograria llegir bé tota poesía.

No permetentli ja 'l temps, digué molt poch sobre la lectura de prosa, de la que probablement s' ocupará una altre vetllada; y doná conclusió á son discurs, encomiant las excelencias d' un art que, degudament conreat, per lo que aquí toca, ajudaría en gran manera á uniformar la ortografía y prosodia catalanas, y que per tot arreu pot, en determinats casos, produir en lo reculliment de la llar, no sols los més purs goigs sino los efectes d' una verdadera virtut, com demostra Mr. Legouvé en una preciosa plana de son llibre, que traduí y llegí el Sr. Ixart pera dar coronament á son discurs que fou calurosament aplaudit per la nombrosa concurrència que omplenava 'l local y que quedá altament agradada tant de la novetat del tema com de la paraula fácil y la eloquent entonació ab que l' exposá 'l disertant.

CONFERENCIAS SOBRE ARQUEOLOGÍA.

Seguint lo President D. Eduart Tamaró lo curs de sas conferencias sobre «Nocions d' arqueología», ha vingut ocupantse en duas, de l' escultura, pintura y grabat, fentho ab grandíssima copia de datos que suministrá per medi de magníficas copias de las principals obras escultóricas, quadros, vasos pintats, mosaichs y

estampas perfectament grabadas ó treballadas per medi de la litografia ó altres procediments moderns.

Definí l' escultura com á síntesis perfecta y en certa manera abstracta de l' idea de bellesa puix ella no 's proposa la satisfacció d' una necessitat material, com l' arquitectura, sinó la mera realització de la bellesa artística per sos dos únichs medis l' estatuaria y lo baix relleu. Determiná los materials usats pera las obras escultóricas desde la més remota antigüetat, expressant que aquestos foren moltes vegadas complexos en una meteixa obra, sens que hi manqués sovint la coloració, y feu notar las moltes estátuas colossals erigidas en los pobles d' orient y particularment en Egipte, essent general l' afició á la estatuaria y considerable absoluta y relativament el número d' obras escultóricas de que 's te noticia. En l' art grech determiná ab precisió los tres estils que portaren la bellesa de l' escultura, particularment l' últim, á tant sobirá punt, y després de mencionar los principals escultors y obras clássicas d' aquell excelent art, doná noticia de l' importancia y actual lloch ahont se trovan molts fragments dels magnífichs frontons y baixos relleus mes notables, memorá los expressius bustos originaris també del poble grech y últimament parlá dels Hermes ó pirámides invertidas ab testa humana que, segons uns, precehiren y, segons altres, seguiren á las estátuas.

S' ocupá després de las imitacions Romanas de dit art clássich grech, y després de fer notar la transformació general que sufriren los baixos relleus per sa complicació y las estátuas per sas mes vastas proporcions, citá las més notables estátuas romanas, bustos, medallas y altres obras qual decadencia comensá ab la divisió de l' imperi. Las novas tendencias de l' escola bizantina li donaren lloch pera apreciar l' influencia de la naixent escultura cristiana, y després de parlar dels mestres imaginaires que tantas obras produhiren de caracter especial y típich fins al segle XIII, descobrí en l' escola de Pisa las primeras influencias del nou art italiá fins al segle XV en que fixá la perfecció de l' escultura en l' etat mitjana essent numerosos los exemples que citá de excelents obras escultóricas dintre y fora d' Espanya y particularment en nostra propia terra catalana.

Després dels nous avansaments de l' escultura en lo segle xvi feu notar los deliris del barroquisme en los segles xvii y xviii no sens algunas notables escepcions que determiná en bona part y acabá fent merit de l' actual tendencia de l' escultura d' unir estreta y armónicament las formas reals é ideals de la bellesa de lo cual n' eran felís mostra diferents obras modernes que encomiá, aixís com veigé de lo meteix una relevant proba en varias obras presentadas en l' última Exposició universal de París. Lo disertant fou com sempre molt aplaudit.

CRÓNICA DE L' ASSOCIACIÓ

(Continuació.)

1878.—JANER.—*Dia 4.*—Junta general. Se llegí una memoria referent á Bellcaire de D. Joseph Fiter é Inglés; altre de notable interés sobre l' antiga Lloris de D. Joaquim de Moner de Siscars y altre referent á Montjuich, sas riquesas naturals y recorts històrichs, de D. Joseph Fiter é Inglés. S' acordá felicitar al propietari del castell de Cornellá per l' atinada restauració del meteix. Se doná compte d' haberse ofert un premi al Consistori dels Jochs Florals y d' haberse elevat un recurs al Ministre de Foment demanant la prompte entrega de la quantitat de 8000 pessetas asignada per lo Govern pera la restauració del monestir de Ripoll.

Dia 6.—Excursió á Montjuich. Se reculliren varis fossils interessants y 's tregueren alguns croquis de la font de Sta. Madrona.

Dia 19.—Junta General. Se llegiren varis documents referents á haber accedit lo Ministeri de Foment á la entrega de la quantitat asignada pera la restauració del monastir de Ripoll, mitjansant los bons oficis del soci honorari Excm. Sr. D. Victor Balaguer. Se llegiren per D. Joseph Fiter é Inglés una memoria referent á Esplugas y Sant Just Desvern y la que sobre Lo temple de Hércules publicá fa temps En Marian de Cabanes que ab algunas planas de la historia de Catalunya de Bofarull donan idea d' aquella antiguetat. Lo Sr. Massó doná á coneixer una exposició dels pensaments que l' habian guiat á n' ell y als Srs. Garcia Vilamala, Guasch y Solano pera la formació de la secció topogràfica-pintoresca de qual creació se doná compte.

Dia 20.—Excursió á Sant Feliu de Llobregat, Sant Just Desvern y

Esplugas. Se visitá casa Albareda en Sant Feliu ahont s' hi troban algunas pinturas antigas; la torra blanca prop del poble, propietat del senyor Marqués de Monistrol de construcció moderna incluhint dintre d' ella la torra de l' antiga construcció. En Sant Just Desvern se visitá la iglesia de construcció moderna que conté l' altar major obra plateresca recomanable del sigle XVI, en lo qual y en altres altars son d' admirar bonicas pinturas com ho son també una creu bizantina y dos antichs panys y un picaporta sens dubte de la construcció anterior. D'Esplugas se contemplá sa pintoresca situació y sos grandiosos casals, un dels quals ocupa lo solar ahont antigament hi habia lo castell de Picalqués. Se tregueren varis dibuixos y calchs y se reculliren algunas notables costums tradicionals.

Dia 24.—Junta General pera la constitució de la secció topogràfica-pintoresca.

Dia 31.—Junta general. Foren elegits pera la Direcció de la Secció topogràfica-pintoresca; President, D. Carles Garcia Vilamala, Vice-president, D. Ramon Arabía y Solanas, y Secretari, D. Antoni Massó.

EXCURSIÓ Á SANT MARTÍ DE PROVENSALS

EFECTUADA EN LO DIA 16 DE MARS DE 1879.

Aceptant la galana invitació de la Junta organitzadora del Centre Catalanista Martinense se combiná d' acort ab la meteixa aquesta excursió á la cual hi assistiren los socis Srs. Torras (D. César), Riera y Bertrán, Gallard, Riera y Puig, Auléstia y Pijoan, Támara, Soriano, Balaguer y Merino (D. Jaume), Tusquets, Piqué y García (D. Antoni).

La indicada Junta organitzadora composta dels Srs. D. Carles Trullás, D. Jaume Rós, D. Ignasi Servat, D. Joseph Puig y don Joan Serra y Sulé, contribuí en un tot al bon éxit de la excursió, no sols prestant sa valiosa influencia y decidit concurs, si que també *acompanyant constantment als excursionistas en la visita de tot quant pogué oferir interés pera sos estudis é investigacions*. Distints foren los treballs que s' efectuaren en los diferents llocs visitats. En lo arxiu municipal se tregueren per la secció literaria extractes de varis documents històrichs, mentres que per la secció artística se prengueren apuntacions del dibuix dels escuts de las bandes usades antigament per los ajuntaments d' aquella vila.

En la rectoría, ahont lo Reverent Sr. Rector Mossen Francisco Rodó 'ls dispensá una digne y atenta rebuda, se examinaren distintos objectes arqueològichs, aixis com també un interessant llibre-manuscrit. Se visitá la iglesia parroquial, edifici que ostenta una notable portada d' estil ojival completada ab senyalat mal gust en la época del renaixement y en son interior un grandió retaula, també gòtich, més notable per lo magnífich trevall de talla de sos doselets que per lo mérit de sas pinturas inferior en alt grau. Se reculliren bellas tradicions religiosas é históricas ja referents á la iglesia, ja á la torra del Fanch, que també visitaren y que no presenta notable particularitat en detalls artístichs, ni restos arqueològichs. De la iglesia se 'n tregueren dibuixos de distintos detalls apreciables. Retornats á la població, després de visitar la esbelta y renomada creu de la Sagrera, que porta inscrita la fetxa de sa erecció en 1589; fóren obsequiats los excursionistas per la esmentada Junta del Centre Catalanista ab un espléndit dinar en lo cual hi regná gran animació y fraternitat, estrenyentse en los brindis pronunciats á las postres los llassos de unió que lligan á abduas Societats.

Després d' aquest fraternal convit ab lo qual doná completa mostra de sa galantería y desprendiment la sobreentesa Junta organitzadora, passaren tots junts á visitar la fàbrica de pintats de que es un dels socis lo espresat D. Ignasi Servat, poguent allí contemplar alguns dels avensos de la industria catalana, ab qual motiu se feren entussiasmas vots pera la prosperitat y progrés de la meteixa. Los Srs. Puig, y Serra y Sulé acompanyaren als excursionistas á Barcelona, despedintse los altres senyors després de sortir de la fàbrica dels Srs. Borrás, Servat y C.^a. Agradablement impresionats y vivament regoneguts quedáren tots los concurrents á n' aquesta excursió, tant per la digna acullida que reberen com per lo decidit esperit catalanista que trobaren arrelat en lo cór dels aludits Martinenses. Doném donchs la mes coral enhorabona al catalanisme per la fundació de la nova Societat de Sant Martí de Provensals y las més espresivas y sinceras gracias á la Junta organitzadora de la meteixa per los espléndits obsequis, decidit concurs y valiós apoyo prestats á la excursió y als concurrents á n' ella.

NOVAS.

S' han cedit á l' *Associació* las següents obras:

Historia y miracles de la sagrada imatge de Nostra Senyora de Nuri composta per lo Dr. Francesch Marés, Pbre., y dos fracments de grabat al boix, trobats en la casa n.º 13 del carrer de Jaume I, per lo senyor Garcia Dalmau. *Del meu tros*, de D. Emili Vilanova, un cuadro representant la copia d' un Apolino existent l' original en lo museu de Tarragona, alguns objectes de cerámica catalana y un plano topografich del trassat del ferro-carril de Barcelona y Saragosa, per lo Sr. Guasch. *Cuadro geològic, físico y meteorològic de la tierra y del reloj cosmogràfic* de D. José Espinal y Fuster, per lo Sr. Tintoré. una vista fotogràfica de la Universitat nova y una numerosa colecció de minerals per lo Sr. Melé. *Constituciones del convento del Santo Sepulcro de Zaragoza* y un contracte notarial en pergami del any 1354, per lo Sr. Masriera, *Contestacion al interrogatorio acerca de los valores y clasificaciones de los tejidos de lana*, per lo colegi del Art major de la seda. *Consideracions sobre la literatura popular catalana* per l' autor Dr. D. Gayetá Vidal y Valenciano. Y varis segells per lo Sr. Barallat.

Lo 27 del passat Febrer fou donada pel Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de la Diócessis, la notable circular en la que reproduhint llohables disposicions de sos predecessors prohibeix als Rectors, Ecónomos etc. la venda, cessió ó alteració d' objectes arqueològichs en son poder sens son esprés consentiment que donará assessorat de la Junta composta dels Rnt. D. Joan Codina y D. Bonaventura Ribas, canonjes, y del Rnt. D. Gayetá Barraquer, Pbre. Catedràtic del Seminari. La Junta Directiva felicitant com ho ha fet á dit Sr. Bisbe per tan útil disposició ha interpretat sens dubte los desitjos de tots los associats puix aixó demanava l' importancia de la circular y també l' acertada elecció de la Junta assessora á quins vocals felicitém en particular puix tot pot esperarse de son reconegut zel é indisputable competencia.

Lo distinguit literat D. Gayetá Vidal y de Valenciano ha tingut la dignació d' oferir á la *Associació* un exemplar de sa obra *Consideracions sobre la literatura popular catalana*. En esta publicació, usant la forma episfolar, s' ocupa l' Sr. Vidal en investigar la trascendencia que literaria y socialment pot tenir pera lo jovent actual las afició al estudi de las

antiguetats y de la literatura popular, estudiant lo modo més convenient de fomentarlas en profit de Catalunya y sens perjudici de cap mena tant per aquesta com per los que á aixó 's dedican. La novetat del assumpto y la bella forma ab que está exposat fan molt interessant lo treball del autor.

La Comissió liquidadora de La Jove Catalunya ha cedit á nostra *Associació* pera son us y en calitat de diposit los llibres que habian quedat en poder de son dipositari formant una colecció de 90 volúms.

En la última excursió á Montserrat de la cual nos ocuparém detingudament en lo próxim número tingueren ocasió 'ls excursionistas de veure, á son pas per Monistrol, una preciosa custodia gòtica de plata daurada, la qual va esser en part mutilada pera colocarhi una aureola barroca. Vist lo adefessi per lo actual rector, ha tingut lo bon acert de restablir la esmentada custodia á son primitiu estat, tenint l'intent més endavant de ferhi afegir los trossos que s'arrencaren al colocarhi la dita aureola. Devem fer constar la magnífica arribada que feren en dit poble als mentats excursionistas lo Sr. Viñas soci delegat de Monistrol y lo Sr. Plá, metje de la meteixa població.

Tenim també lo gust d'anunciar que segueix la restauració de las capellas de l'iglesia de St. Just, de manera que col·locades vidrieras completas ó parcials en totas ellas, en las de la dreta se completará lo número de retaules ojivals que substituirán als barrochs que las ocupaban, y la pintura de sas parets quedarà armonisada ab la general y ben entesa del temple.

En l'última conferencia foren molt celebrats los datos inédits que respecte á la Real capella de St. Agata doná lo soci D. Andreu Balaguer y Merino, de quina aprofitada sessió darem lo corresponent extracte.

Lo catedratic y distingit literato D. Manel Milá y Fontanals ademés de admetre lo carrech de soci honorari de nostra *Associació*, ha promés redactar lo Prólech de l'*Album pintoresch monumental de Catalunya*.

Aquest mes han sigut donadas á llum en dit *Album* las vistas de la Torre del Baró propia de D. Enrich de Viala en Viladecans, y de la galeria del claustre de Vich ab la porta de la Sala Capitular.